

VETERINARIJOS TOKSIKOLOGIJA:

BENDRI GYDYMO PRINCIPAI

Bendri gyvūnų gydymo principai	
Nemaistiniai gyvūnai	<p>Turi būti gydomi Lietuvos Respublikoje (LR) registruotais veterinariniais vaistais</p> <p>Jeigu nėra konkrečios rūšies gyvūnų tam tikrai ligai (būklei) gydyti registruotų vaistų, išimties tvarka, prisiimant atsakomybę ir siekiant išvengti gyvūnų kančių, kitus vaistus reikia rinktis tokia tvarka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - LR registruotus veterinarinius vaistus, skirtus kitos rūšies gyvūnams arba tos pačios rūšies gyvūnams, bet kitos ligos (būklės) atveju - LR registruotus vaistus, skirtus žmonėms - kitoje ES valstybėje registruotus veterinarinius vaistus, skirtus tos pačios ar kitos rūšies gyvūnams konkrečios arba kitos ligos (būklės) atveju - <i>ex tempore</i> paruoštus veterinarinius vaistus
Maistiniai gyvūnai (t.p. ir arkliai, jeigu jie skirti skersti maistui)	<p>Turi būti gydomi LR registruotais veterinariniais vaistais. Jeigu nėra konkrečios rūšies gyvūnų tam tikrai ligai (būklei) gydyti registruotų vaistų, išimties tvarka, prisiimant atsakomybę ir siekiant išvengti gyvūnų kančių, kitus vaistus reikia rinktis tokia pačia tvarka kaip ir nemaistiniams gyvūnams (žr. aukščiau), tačiau turi būti nustatoma tinkama išlauka</p> <p>Jeigu veterinarinio vaisto išlauka tos rūšies gyvūnams yra nežinoma, ji turi būti ne trumpesnė kaip:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 7 paros kiaušiniams ir pienui - 28 paros paukštienai ir žinduolių mėšai, įskaitant riebalus ir subproduktus - 500 laipsniadienių žuvienai
Gydymo parinkimas	<p>Veterinarijos gydytojui gali tekti susidurti su daugiau kaip 40 rūšių įvairių veislių ir amžiaus grupių gyvūnais. Gali labai skirtis skirtingų rūšių ar net veislių jautrumas toms pačioms medžiagoms (pvz., norbromidas sukelia stiprų periferinių kraujagyslių spazmą tik grauzikams, piretroidai yra labai toksiški šaltakraujams gyvūnams, o ivermektinas – škotiškiems aviganiams ir kitoms britų salose išvestoms šunų veislėms), todėl apsinuodijimų simptomai ir gydymas gali būti labai skirtingi</p> <p>Pateikiamų vaistų (ypač priešnuodžių) naudojimas ir dozės yra orientacinės. Vieni jų naudojami empiriškai jau daug metų, kiti į veterinarijos toksikologiją perkelti iš žmonių medicinos, ne visų veiksmingumas tam tikrų rūšių gyvūnams yra patvirtintas eksperimentais, tačiau yra aprašyti sėkmingo pritaikymo apsinuodijusiems gyvūnams gydyti, atvejai</p> <p>Skirtinguose literatūros šaltiniuose pateikiamos skirtingos priešnuodžių ar kitų vaistų dozės ir taikymo schemas, todėl skiriant gydymą reikia atsižvelgti į daugybę veiksnių (gyvūno rūšį, veislę, amžių, svorį, apsinuodijimo sunkumą, laiką ir kt.) bei įvertinti galimo naudos ir esamos rizikos santykį</p> <p>Daugelio gydymo metodų gyvūnams indikacijos, kontraindikacijos ir komplikacijos yra panašios arba tokios pačios kaip ir žmonėms, jas galima rasti atitinkamuose bendrosios dalies skyriuose</p>

VETERINARIJOS TOKSIKOLOGIJA: NUODŲ PAŠALINIMAS

Nuodų pašalinimas	
Nuodų pašalinimas nuo odos	Reikia stengtis nepakenkti pacientui ir personalui, neužteršti aplinkos Ilgaplaukiams gyvūnams gali tekti nukirpti užterštas kailio vietas Lipofilinius nuodus nuplauti dideliu vandens kiekiu su muilu Cheminius nudegimus sukeliančias medžiagas nuplauti dideliu kiekiu drungno vandens, nes ypač smulkiesiems gyvūnams, gali greitai atsirasti hipotermija
Nuodų pašalinimas iš akių	Cheminio akies pažeidimo metu plauti ją reikia dideliu vandens ar elektrolitų tirpalų (pvz., fiziologinio tirpalo) kiekiu (ne mažiau kaip 15 min.) Kad būtų lengviau suvaldyti pacientą, gali būti reikalinga švelni sedacija arba trumpalaikė narkozė
Vėmimo sukėlimas	Veiksmingiausia priemonė – 3 proc. vandenilio peroksidas (ypač paėdusiam gyvūnui). Duodama <i>per os</i> (galima supilti į nasrus su švirškštu) 1–5 ml/kg (maksimali dozė šunims – 50 ml, katėms – 10 ml), jeigu per maždaug 10 min. gyvūnas nepradeda vėmti, galima duoti vandenilio peroksido pakartotinai Kiti galimi emetikai (apomorfinas, ipekakuanos sirupas, ksilazinas, natrio chloridas) yra arba sunkiau pritaikomi, arba mažiau veiksmingi, gali sukelti daugiau komplikacijų
Skrandžio išplovimas pro zondą	Gali būti indikuotinas, jeigu nepavyko sukelti vėmimo, tačiau praktikoje sunkiai pritaikomas, nes yra veiksmingiausias per pirmąsias 60 min. po apsinuodijimo, o gyvūną dažniausiai reikia intubuoti prieš plaunant skrandį ir pripūsti intubacinio vamzdelio manžetę Skrandį galima plauti ant dešiniojo šono gulinčiam gyvūnui, jo galva turėtų būti nuleista žemyn 20° kampu. Įkišus storą zondą, suteptą riebaliniais tepalais, skrandžio turinys iš pradžių išsiurbiamas, po to daug kartų (iki 15–20) plaunamas šiltu vandeniu, o smulkesniems gyvūnams izotoninio natrio chlorido tirpalu (nors veterinarijos literatūroje nurodoma iki 10 ml/kg, siūlome naudoti kaip žmonėms ne daugiau kaip 4 ml/kg)
Enterosorbcija, viduriavimo sukėlimas	Vartojama aktyvintoji anglis (rečiau jonų apykaitinės dervos, pvz., cholestiraminas, kolestipolis). Aktyvintoji anglis dažniausiai maišoma su vandeniu (1 g/5 ml), šios suspensijos skiriama 2–5 ml/kg. Jeigu reikalingi vidurius laisvinamieji vaistai, į suspensiją galima įmaišyti sorbitolio (3 mg/kg) Jeigu skiriamos kartotinės aktyvintosios anglies dozės, gyvūnas turi gauti pakankamai skysčių, kad išvengtų obstipacijos ir kitų komplikacijų Apsinuodijus korozinėmis medžiagomis, plovimo priemonėmis arba tirpikliais, šunims, katėms, ėriukams, kumeliukams, paršeliams ir veršeliams galima duoti karvės pieno (6–12 ml/kg)
Gastrotomija	Gali būti atliekama nuodams pašalinti iš skrandžio, jeigu kiti gydymo metodai neveiksmingi
Forsuota diurezė	Intensyviojo infuzinio gydymo metu, vartojant furozemidą (5 mg/kg kas 6–8 val.) arba manitolį (1–2 g/kg kas 6 val.), reikia pasiekti 3–5 ml/kg/val. diurezę
Šlapimo rūgštinimas ir šarminimas	Šlapimui rūgštinti (retai indikuotina) reikia vartoti amonio chlorido <i>per os</i> (100 mg/kg kas 12 val.), šarmininti – natrio hidrokarbonato (1–2 mekv/kg reikia įdėti į lašinamus tirpalus, sulašinti per 6 val.)
Hemodializė ir hemosorbcija sunkiai pritaikomos praktikoje, indikacijos analogiškos kaip žmonių apsinuodijimų atvejais	